

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt: evropsko pravo družb in upravljanje podjetij – sodoben pravni okvir za boljše sodelovanje delničarjev in trajnostna podjetja

(COM(2012) 740 final)

(2013/C 271/13)

Poročevalec: **Edouard DE LAMAZE**

Komisija je 19. februarja 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt: evropsko pravo družb in upravljanje podjetij – sodoben pravni okvir za boljše sodelovanje delničarjev in trajnostna podjetja

COM(2012) 740 final.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 29. aprila 2013.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 490. plenarnem zasedanju 22. in 23. maja 2013 (seja z dne 22. maja) s 135 glasovi za, 1 glasom proti in 11 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja glavne usmeritve tega akcijskega načrta v zvezi z upravljanjem podjetij.

1.2 EESO opozarja pred nevarnostjo, da se poveča zakonodajna obremenitev podjetij, ki kotirajo na borzi, zaradi uskladitve z zakonodajo, in poudarja, da je treba podjetjem nujno zagotoviti odprt finančni trg. Ustrezno ravnovesje med zakonodajnimi ukrepi in nezavezujočimi pravnimi instrumenti (priporočila in pravilniki za upravljanje podjetij) bo odvisno od podrobnosti izvajanja posamezne predlagane pobude.

1.3 EESO zlasti v zvezi z inovativnim ukrepom, v skladu s katerim naj bi podjetja zagotovila preglednost glede svoje politike prejemkov, pričakuje, da bo Komisija določila razumne zahteve, da ne bi ogrozili razvoja podjetij zaradi povečanja njihovih stroškov poslovanja. Opozarja, da si bo treba v okviru teh novih pravil prizadevati za ohranitev „poslovne tajnosti“.

1.4 EESO glede pomembnega vidika, tj. predloga, da se delničarjem zagotovi pravica do glasovanja o politiki prejemkov, meni, da bi morali v okviru prizadevanj za uskladitev na ravni EU predvideti zgolj glasovanje posvetovalne narave, da ne bi pod vprašaj postavili temelja prava družb.

1.5 EESO Komisijo poziva, naj v okviru napovedane ocene učinka natančno preuči utemeljenost posamezne pobude ob upoštevanju posebnega primera MSP.

1.6 EESO meni, da bi bilo treba za zagotovitev učinkovitejšega delovanja podjetij, zlasti v času krize, poleg predlaganih pobud v dokumentu poudariti potrebo po večji udeležbi zaposlenih.

1.7 EESO tudi poziva, naj se izboljša usposabljanje direktorjev, in meni, da je treba spodbujati izmenjavo dobrih praks na tem področju.

1.8 EESO glede prava družb meni, da je treba prednostno obravnavati projekt evropske zasebne družbe in ukrepe za lažji čezmejni prenos sedežev v EU. V obeh primerih je treba zagotoviti in povečati udeležbo zaposlenih, zlasti na podlagi posebnega posvetovanja s socialnimi partnerji, ki je predvideno v pogodbah EU.

1.9 EESO ne podpira predloga, da se prizna pojem „interesa skupine“, s čimer bi sčasoma ogrozili načelo neodvisnosti pravnih oseb v skupini družb, zlasti pravnih oseb, ki niso iz EU. Poleg tega izraža zaskrbljenost nad miselnostjo, da je treba interes skupine postavljati nad interes hčerinske družbe, ki bi ga tako lahko žrtvovali v korist skupine.

2. Vsebina sporočila

2.1 Komisija kot nadaljevanje svojega sporočila *Evropa 2020*, v katerem je pozvala k izboljšanju poslovnega okolja v Evropi, v obravnavanem akcijskem načrtu predlaga pobude za utrditev okvira upravljanja podjetij v EU na podlagi dveh usmeritev:

- večje preglednosti tako glede delničarjev in javnosti kot tudi podjetij; razkritje politike raznolikosti upravnih odborov in nadzornih svetov ter politike obvladovanja nefinančnih tveganj (strateška tveganja, operativna tveganja, tveganja glede skladnosti itd.); izboljšanje kakovosti utemeljitev, ki jih morajo predložiti podjetja, ki ne upoštevajo priporočil iz pravilnikov za upravljanje podjetij; razkritje politik glasovanja institucionalnih vlagateljev; identifikacija delničarjev;
- boljšega sodelovanja delničarjev: nadzor politike prejemkov; boljši nadzor delničarjev nad transakcijami s povezanimi stranmi; zakonska ureditev pooblaščenih zastopnikov; pojasnitev pojma usklajenega delovanja; spodbujanje lastništva delnic zaposlenih.

2.2 Hkrati so predlagane različne pobude na področju prava družb, ki se po definiciji poleg družb, ki kotirajo na borzi, nanašajo na vse delniške družbe: olajšanje čezmejnih dejavnosti (čezmejnje združitve in delitve in morda prenos sedeža), preučitev nadaljnjih ukrepov po objavi predloga statuta evropske zasebne družbe, informacijska kampanja o statutu evropske družbe in statutu evropske zadruge, ukrepi, osredotočeni na skupine podjetij (zlasti priznanje pojma „interesa skupine“), kodifikacija evropskega prava družb. Glede vseh teh pobud bodo izvedene predhodne ocene učinka, zato bodo pobude morda lahko ustrezno spremenjene.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO na splošno pozdravlja ukrepe, predlagane v tem akcijskem načrtu, ki je na področju upravljanja podjetij osredotočen bolj na utrditev kot na temeljito spremembo obstoječega okvira, razen v primerih, ki so obravnavani v nadaljevanju.

3.2 Zdi se, da si Komisija v tem akcijskem načrtu prizadeva zagotoviti ravnovesje med zakonodajnimi ukrepi in nezavezujočimi pravnimi instrumenti (priporočila in pravilniki za upravljanje podjetij). EESO meni, da bo kakršna koli dodatna obveznost glede preglednosti, zlasti na področju politike prejemkov, vplivala na stroške poslovanja podjetij.

3.3 EESO obžaluje, da akcijski načrt, s katerim naj bi se sicer izboljšalo sodelovanje delničarjev, ne predvideva tudi večje udeležbe zaposlenih, katere pomen je izpostavil v svojem odzivu na zeleno knjigo iz leta 2011⁽¹⁾. Opozarja, da se v zakonodaji EU priznava, da udeležba zaposlenih v procesu odločanja prispeva k trajnostnemu razvoju in uspešnemu delovanju podjetja.

3.4 EESO priznava, da bi bilo treba izven okvira obravnavanega akcijskega načrta natančno pojasniti vsebino in opredelitev koncepta udeležbe zaposlenih ob upoštevanju temeljev prava družb, ki se lahko posledično spremenijo⁽²⁾. EESO podpira pristop udeležbe več zainteresiranih strani, saj omogoča spopadanje z izzivi, s katerimi se soočajo podjetja, ki si prizadevajo za dolgoročen razvoj, ter z zavezami podjetij do njihovih zaposlenih in okolja. Tak pristop temelji na učinkovitem socialnem dialogu in medsebojnem zaupanju na podlagi jasnih pravil glede obveščanja, posvetovanja in udeležbe, če ta obstajajo. V tem okviru želi EESO spodbuditi uporabo novih možnosti, kot je koncept trajnostnega podjetja (*sustainable company*)⁽³⁾.

3.5 EESO v skladu s svojim odzivom na zeleno knjigo iz leta 2011 meni, da je dobro upravljanje podjetij odvisno tudi od porazdelitve pristojnosti med člane upravnih odborov, zlasti na pravnem in finančnem področju. Poudarja, da je treba usposabljanje članov upravnih odborov prilagoditi glede na vrsto in zlasti velikost podjetja, ter podpira vse pobude za spodbujanje izmenjave dobrih praks na tem področju. Ta vidik bi bilo treba vključiti v prihodnje priporočilo Komisije. Za zagotovitev preglednosti in pravne varnosti, zlasti za MSP in njihove zaposlene, se je treba pri ukrepih za dopolnitev evropskega prava družb izogibati „izbiranju najugodnejše ureditve“ (*régime shopping*), ki dopušča, da se evropski subjekti registrirajo na novo ali da je upravni sedež podjetja drugje kot njegov registrirani sedež.

3.6 Upravljanje podjetij

3.6.1 EESO je že v preteklosti opozoril, da je cilj upravljanja podjetij zagotoviti njihov nadaljnji obstoj in uspešno delovanje⁽⁴⁾ ter pri tem vzpostaviti zaupanje med različnimi akterji⁽⁵⁾. Tako kot v primeru evropskega prava družb morajo pobude na področju upravljanja prispevati k olajšanju življenja in delovanja podjetij ter k njihovi konkurenčnosti.

⁽¹⁾ UL C 24, 28.1.2012, str. 91.

⁽²⁾ Pravo družb dejansko temelji zgolj na odnosih med delničarji, upravnim odborom in izvršnimi organi.

⁽³⁾ UL C 161, 6.6.2013, str. 35.

⁽⁴⁾ UL C 84, 17.3.2011, str. 13.

⁽⁵⁾ Vodstvo, predstavniki delavcev, vlagatelji, lokalne in regionalne oblasti.

3.6.2 EESO opozarja, da glede na to, da se trenutno število podjetij, ki vstopajo na borzo, zmanjšuje, hkrati pa se povečuje število podjetij, ki jo zapuščajjo, podjetja in zlasti MSP nujno potrebujejo dostop do finančnega trga. Zaradi trenutnih težav glede financiranja, s katerimi se soočajo številna podjetja, je njihov razvoj močno oviran. Za zagotovitev odprtega finančnega trga je po mnenju EESO bistveno, da se ne povečajo že zdaj velike omejitve, povezane z upravljanjem podjetij, za družbe, ki kotirajo na borzi, in zlasti za MSP, da ne bi podjetij še bolj odvrčali od vstopa na borzo. Med drugim izpostavlja nevarnost, da ne bi še zaostrovali neenakega konkurenčnega položaja podjetij, ki kotirajo na borzi, v primerjavi s tistimi, ki ne, saj podjetja, ki ne kotirajo na borzi, nimajo obveznosti glede preglednosti, kot jih imajo podjetja, ki kotirajo na borzi, vendar pa nasprotno prav njim kot prvim koristijo informacije, ki jih razkrijejo podjetja, ki kotirajo na borzi.

3.6.3 EESO izraža obžalovanje, da so načrti Komisije glede upoštevanja posebnosti MSP, tako z vidika njihove velikosti kot delniške strukture, predstavljeni zelo na splošno ter niso razčlenjeni in podrobno opredeljeni za vsako od napovedanih pobud.

3.6.4 EESO v zvezi s tem poudarja, da je treba spremeniti evropsko opredelitev MSP, da se bolje upoštevajo značilnosti malih in srednje velikih podjetij.

3.6.5 EESO bolj kot uporabo regulativnega pristopa priporoča, da se, če je le mogoče, opredelijo načela, ki bi jih lahko nato države čim bolj prilagodile glede na nacionalne značilnosti. Komisija je leta 2003 ⁽⁶⁾ že izpostavila izredno usklajenost nacionalnih pravilnikov za upravljanje podjetij. EESO z zadovoljstvom ugotavlja, da je Komisija ta pristop očitno uporabila v glavnih točkah tega akcijskega načrta, zlasti v točkah o izboljšanju kakovosti utemeljitev, ki jih morajo predložiti podjetja, ki odstopajo od pravilnikov za upravljanje podjetij.

3.6.6 EESO v zvezi s splošnim ciljem preglednosti podpira pobude Komisije, katerih cilj je na ravni EU določiti pravila, ki se že uporabljajo v nekaterih državah članicah, zlasti pravila, ki spodbujajo dolgoročno uspešnost podjetij. Zdi pa se, da bo težko najti ravnovesje med legitimnimi zahtevami po preglednosti in tem, da se rasti podjetij ne ovira s prevelikimi upravnimi stroški in razkritjem informacij, ki so občutljive z vidika konkurence.

3.6.7 EESO meni, da je zahteva v okviru načela „upoštevaj ali utemelji“ temelj načel upravljanja, in se strinja z ugotovitvijo, da je treba zagotoviti strožje izvajanje, zato pozdravlja pobudo Komisije v zvezi s tem.

3.6.8 EESO se je seznanil s pripravljenostjo Komisije, da okrepi vlogo delničarjev, da se tako najde ustrezno ravnovesje med različnimi akterji. Zaveda se, da so poleg predlaganih pravic, ki naj bi omogočile večjo udeležbo delničarjev, predvidene tudi obveznosti, ki jih bodo morali delničarji izpolnjevati.

3.6.9 EESO zato meni, da je treba spodbujati dialog med delničarji in izdajatelji, in posebno pozornost namenja pobudi, da naj bi podjetja več vedela o svojih delničarjih, kar je nujen predpogoj za ta dialog. Pri prihodnjem evropskem instrumentu na tem področju bo treba upoštevati razlike v zakonodaji o varstvu osebnih podatkov.

3.6.10 EESO podpira tudi predlog, da bi morali biti institucionalni vlagatelji dolžni razkriti svoje politike glasovanja in zlasti obseg naložb v družbe, katerih vrednostne papirje so pridobili.

3.6.11 EESO glede pomembnega vidika, tj. predloga, da se delničarjem zagotovi pravica do glasovanja o politiki prejemkov in poročilu o prejemkih, meni, da bi bilo treba v okviru prizadevanj za uskladitev na ravni EU predvideti zgolj glasovanje posvetovalne narave.

3.7 Pravo družb

3.7.1 EESO bi glede posameznih napovedanih pobud določil drugačen prednostni vrstni red kot Komisija.

3.7.2 EESO v nasprotju s Komisijo meni, da si je treba še naprej prizadevati za projekt evropske zasebne družbe in poskušati najti rešitev, ki bi bila soglasno sprejeta.

3.7.3 EESO meni, da bi bilo nujno treba zagotoviti lažji čezmejni prenos sedežev podjetij znotraj EU ter da je treba tudi v okviru pobude na tem področju, h kateri poziva Odbor, še naprej zagotavljati in izboljševati pogoje za dejavno udeležbo zaposlenih.

⁽⁶⁾ Glej sporočilo *Posodobitev prava družb in izboljšanje upravljanja podjetij v Evropski uniji – načrt za premik naprej*, COM(2003) 284 final.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Upravljanje podjetij

4.1.1 EESO priznava, da morajo podjetja izboljšati kakovost utemeljitev, ki so jih dolžna predložiti, ko odstopajo od pravilnikov za upravljanje podjetij. Te utemeljitve so včasih popolnoma retorične, čeprav bi nasprotno morale biti ustrezno razložene in po potrebi vsebovati uporabljeno alternativno rešitev.

4.1.2 EESO z zadovoljstvom ugotavlja, da Komisija odgovornost za natančno opredelitev možnosti za izboljšanje izjav o upravljanju podjetja prepušča državam članicam in nacionalnim pravilnikom.

4.1.3 Kot je že izpostavil ⁽⁷⁾, je dobra kakovost utemeljitev, ki jih mora predložiti podjetje, predvsem v lastnem interesu podjetja, saj ga v primeru nezadovoljivih utemeljitev kaznuje trg.

4.1.4 EESO v primeru, da bi Komisija želela zagotoviti nadzor ali preverjanje kakovosti informacij o upravljanju, ki se predložijo trgov, poudarja, da ne podpira zavezujočega pristopa na tem področju. Med drugim opozarja na tehnične težave pri takem pristopu, ker bi to pomenilo, da je treba v skladu z direktivo o obvezni reviziji računovodskih izkazov, na podlagi katere se vzpostavlja revizijski odbor, opredeliti enotna merila na ravni EU, ki bi veljala za vsa podjetja.

4.1.5 Ukrep, ki bi lahko pomenil največjo upravno obremenitev za podjetja, so zahteve po preglednosti politik prejemkov in podrobnem razkritju posameznih prejemkov direktorjev, ki trenutno izhajajo iz različnih priporočil in nacionalnih pravilnikov za upravljanje podjetij in za katere Komisija v svojem akcijskem načrtu predvideva zavezujoč instrument na ravni EU. EESO bi tak ukrep lahko sprejel samo, če njegovo izvajanje v praksi ne bo občutno povečalo zakonodajnega bremena podjetij, kar bi bilo treba natančno oceniti v predhodni oceni učinka. Opozarja tudi pred tem, da bi z razkritjem meril glede variabilnih prejemkov izvršnih direktorjev ogrozili „poslovno tajnost“. EESO poudarja, da je treba poleg samih odobrenih zneskov delničarjem predložiti jasne in izčrpne informacije o izračunu zneskov in merilih za njihovo določitev.

4.1.6 Eden največjih problemov po mnenju EESO je predlog, da se delničarjem podeli pravica do glasovanja o politiki prejemkov in poročilu o prejemkih, zato poziva, naj se posebna pozornost nameni načinu izvajanja tega predloga. EESO ugotavlja, da se je Komisija do tega dokaj nejasno opredelila in ne določa, ali bo to glasovanje posvetovalne ali zavezujoče narave.

4.1.7 Poleg pravnih in tehničnih težav pri izvajanju bi zavezujoče glasovanje pomenilo prenos pristojnosti upravnega odbora na delničarje. EESO ne more podpreti take usmeritve, ki bi temeljito spremenila pravo družb, čeprav mora po njegovem mnenju vsaka država članica imeti možnost, da odloča, ali bo glasovanje posvetovalne ali zavezujoče narave.

4.1.8 EESO se je glede tega vprašanja že opredelil, in sicer se je strinjal s pravico do glasovanja, hkrati pa pojasnil, da mora o odločitvi o politiki prejemkov, ki se delničarjem predlaga na njihovi skupščini, predhodno razpravljati in jo potrditi celoten upravni odbor, kot že velja v Nemčiji ⁽⁸⁾.

4.1.9 Glede variabilnega dela prejemkov izvršnih direktorjev želi EESO opozoriti, da mora odobritev delničarjev na njihovi skupščini temeljiti tako na sistemu in veljavnih pravilih (vnaprej določena in merljiva merila o uspešnosti) kot tudi na samem znesku, ki je izplačan ob upoštevanju teh pravil ⁽⁹⁾.

4.1.10 EESO priznava potrebo po strožji zakonski ureditvi dejavnosti pooblaščenih zastopnikov. Priporoča, da ti izpolnjujejo zlasti naslednje zahteve: razkritje svoje politike glasovanja (z utemeljitvijo svojih priporočil), seznanitev družbe s svojim osnutkom poročila o oceni pred posredovanjem poročila vlagateljem (tako da ima družba možnost podati svoje ugotovitve), ocena stanja glede navzkrižij interesov, ki bi lahko vplivala na njihovo dejavnost, zlasti zaradi njihovih morebitnih povezav z družbo in njenimi delničarji, in navedba ukrepov, ki jih izvajajo za preprečevanje takih navzkrižij.

⁽⁷⁾ UL C 24, 28.1.2012, str. 91.

⁽⁸⁾ UL C 24, 28.1.2012, str. 91.

⁽⁹⁾ V skladu s priporočili Komisije iz leta 2004.

4.2 Pravo družb

4.2.1 EESO meni, da je treba nadaljevati projekt evropske zasebne družbe, uresničitev tega projekta pa mora biti v skladu z določbami Pogodbe in veljavnim pravom družb. Po njegovem mnenju bi bil poleg uskladitve nacionalnih zakonodaj lahko enoten instrument, kot je evropska zasebna družba, vzvod za spodbujanje čezmejnega delovanja MSP. EESO meni, da zahteve po dejavni udeležbi zaposlenih v evropski zasebni družbi, za katero bi veljala enaka pravila kot v primeru evropske družbe in evropske zadruga, ne bi smeli postaviti pod vprašaj, ne da bi pri tem ogrozili sam projekt, saj je to bistveni pogoj za doseglo soglasja glede projekta, h kateremu poziva EESO.

4.2.2 Tudi glede evropskih pravil, ki bi jih bilo treba vzpostaviti za lažji čezmejni prenos sedežev, bi EESO želel večjo odločnost Komisije, ki tudi sama priznava, da je to na tem področju resnično potrebno. S pobudo na tem področju, h kateri poziva EESO, bi bilo prav tako treba še naprej zagotavljati in izboljševati pogoje za udeležbo zaposlenih. Zaposlene je treba v skladu s členom 4 Direktive 2002/14/ES in direktivo o evropskih svetih delavcev obveščati o prenosu sedežev in se z njimi o tem posvetovati.

4.2.3 Nasprotno pa EESO izraža precejšnje zadržke glede kakršne koli pobude EU, ki bi bila osredotočena na priznanje

pojma „interesa skupine“, s čimer bi lahko sčasoma ogrozili načelo neodvisnosti pravnih oseb v skupini družb, zlasti v primeru pravnih oseb, ki niso iz EU. Poleg tega kljub predvidnemu in razumnemu pristopu Komisije izraža zaskrbljenost nad miselnostjo, da je treba interes skupine postavljati nad interes hčerinske družbe, ki bi ga tako lahko žrtvovali v korist skupine. Če pa bi Komisija pri tej usmeritvi vztrajala, pa bi bilo najprej treba pripraviti skupno pravno opredelitev pojma „skupine podjetij“ na ravni EU, kar je še posebej občutljiva in zahtevna naloga, saj so stališča držav članic glede tega zelo različna.

4.2.4 Zaradi obsežnosti akcijskega načrta po mnenju EESO ni prednostnega pomena, da se do konca leta kodificira pravo družb EU, saj je to že po definiciji dolgotrajen postopek.

4.2.5 EESO poleg tega dvomi, da bi bilo to mogoče izvesti na podlagi obstoječe zakonodaje, zlasti ker je po mnenju Komisije treba odpraviti pravne vrzeli in nenamerna prekrivanja v direktivah.

4.2.6 Na koncu EESO poudarja, da bi bila to težka naloga, saj so bile ustrezne direktive, ki vsebujejo različne možnosti, večinoma že prenesene v nacionalne zakonodaje.

V Bruslju, 22. maja 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE
